

FORSKNINGSRÅDET FÖR HÄLSA, ARBETSLIV
OCH VÄLFÄRD
10137 STOCKHOLM

DNR: 3.1.2-2017-0501
BESLUT: 2018-02-05

Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd

Revisionsrapport – Rutiner och intern styrning och kontroll 2017

Som ett led i granskningen av årsredovisningen för Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) med syfte att göra uttalandet om denna, har Riksrevisionen även granskat vissa delar av den interna styrningen och kontrollen som bedömts vara relevanta för revisionen. Vår granskning av den interna styrningen och kontrollen syftar inte till att uttrycka en åsikt om effektiviteten i myndighetens interna styrning och kontroll utan har till syfte att kunna utforma ändamålsenliga revisionsåtgärder. Vår granskning i detta syfte har omfattat rutinerna för lämnade bidrag.

De punkter som framgår i revisionsrapporten är sådana iakttagelser som vi har identifierat och som Riksrevisionen vill fästa ledningens uppmärksamhet på.

Riksrevisionen önskar information senast 2018-03-23 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

Bakgrund

Fortes uppgift är att främja och stödja grundforskning och behovsstyrd forskning på arbetslivsområdet samt inom social- och folkhälsovetenskap. Detta görs i huvudsak genom att lämna bidrag från anslag UO 9 7:2 ap 1 som 2017 uppgick till 546 998 tkr. Anslaget ska enligt Fortes regleringsbrev finansiera olika former av stöd till forskning och internationellt forskningssamarbete, utvärderingar, beredningsarbete, kommunikationsinsatser, konferenser samt vissa resor och seminarier som är kopplade till forskningsstödet. Huvudsakliga stödmottagare är statliga myndigheter såsom universitet och högskolor.

Tillåtna stödformer och villkor som Forte har att förhålla sig till i sin verksamhet regleras i förordning (2007:1431) med instruktion för Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd, samt i det årliga regleringsbrevet. Utöver denna myndighetsspecifika reglering ska myndigheten följa det övriga ekonomiadministrativa regelverket inom staten.

Enligt förordningen ska FORTE bestämma:

- Vilka uppgifter som ska lämnas vid ansökan,
- hur medlen får användas och hur de ska redovisas, samt
- om mottagaren har en skyldighet att lämna en redogörelse för verksamheten som bedrivits för medlen.

Regleringsbrevet innehåller anvisningar om att bidragen årligen bör utbetalas i tolfte delar, samt villkor för vilka typer av kostnader som är stödberättigade.

En generell regel för användande av anslag återfinns i 11 § Anslagsförordning (2011:223) där det framgår att utbetalning av bidrag ska göras i nära anslutning till att bidraget ska användas av mottagaren. Ekonomistyrningsverkets allmänna råd till 11 § anger att "...avstämning bör göras med mottagaren för att säkerställa att bidraget har använts enligt plan.". "Detta bör göras minst en gång per år, inför årets sista utbetalning. Vid väsentliga förseningar eller andra avvikelser bör utbetalningen av nya medel anpassas till genomförandet".

Forte har omsatt ovan reglering i generella villkor som gäller för samtliga stödformer som myndigheten beslutar om. I villkoren framgår det att medelsförvaltaren/mottagaren åtar sig att årligen rapportera projektets direkta och indirekta kostnader samt att förvalta bidraget enligt de villkor som ställts i beslutet om bidraget. Vidare finns av Forte framtagna instruktioner för ansökan till respektive stödform, vilka anger de typer av kostnader som är stödberättigade.

Forte beslutar normalt om stöd till projekt för större utlysningar under hösten, för utbetalning under nästkommande år. Beslutade stöd utbetalas enligt nuvarande rutin vanligen månatligen, i tolfte delar av beslutat årsbelopp. Medel utbetalas oberoende av om projektet har startat eller inte. För vissa projekt begär Forte in delredovisningar under projektets gång. Detta regleras i det tilldelningsbeslut som kommuniceras till mottagaren.

Bristande rutiner för löpande uppföljning av pågående projekt

Riksrevisionen har under 2017 granskat omfattningen på Fortes ekonomiska uppföljning av forskningsprojekt och har noterat ett antal brister. Trots att myndigheten i sina generella villkor har möjlighet att begära in en ekonomisk uppföljning årligen så följs detta inte upp systematiskt. I flera fall där det kommit in en redovisning under projektets gång så är den på en aggregerad nivå, utan faktiska underlag, vilket gör att det är svårt att

avgöra om nedlagda kostnader är stödberättigade, kontrollen begränsas då till en rimlighetsbedömning av totala belopp.

I och med att Forte inte systematiskt begär in ekonomiska rapporter innebär det att Forte har en begränsad möjlighet att avgöra om bidragen utbetalas i nära anslutning till användandet. I samband med årsredovisningen 2016 framgick att det i statsredovisningssystemet Hermes fanns 421 mnkr i oförbrukade medel hos bidragsmottagare som betalats ut av Forte. Det är en tydlig indikation på att Forte i stor utsträckning betalar ut bidragen i högre takt än projekten förbrukar dem. I samband med granskningen framkom det att Forte arbetat på en lösning där stödmottagarna själva kan rapportera in ekonomiskt utfall årligen direkt i Fortes IT-system Prisma. Denna funktion är nu under införande.

Bedömning

Fortes ekonomiska uppföljning av att lämnade bidrag används enligt de villkor som utfärdats för stödet bör fortsatt utvecklas för att Fortes ledning ska kunna säkerställa att det finns en betryggande intern styrning och kontroll i enlighet med 4 § Myndighetsförordningen (2007:515). En utvecklad uppföljning av stödmottagarnas förbrukning av medel skulle även möjliggöra för Forte att avvakta med ytterligare utbetalningar i de fall projekten inte förbrukar medel enligt plan, vilket skulle innebära en bättre efterlevnad av 11 § Anslagsförordningen och en mer rättvisande förbrukning av anslaget.

Ett alternativ till att utveckla den ekonomiska uppföljningen utifrån nuvarande modell skulle vara att ändra utbetalningsplanerna till att betala ut bidragsmedel till stödmottagarna mot redovisade och granskade kostnader inom projekten, dvs. i efterskott. Efterskottsbetalningar förekommer bland andra myndigheter som lämnar projektbidrag.

Rekommendation

Forte rekommenderas att förbättra uppföljningen av att kostnader i projekten följer Fortes allmänna villkor bland annat genom att fortsatt arbeta för att få fram en modell för åtminstone årlig ekonomisk återrapportering.

I den mån det är möjligt rekommenderas även Forte att samordna villkor för stöd samt rapporteringskrav med övriga forskningsbidragsgivande myndigheter samt i dialog med berörda departement.

Ansvarig revisor Erik Jäder har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Tiglat Poli har varit föredragande.

Erik Jäder

Tiglat Poli

Kopia för kännedom:

Regeringen

Socialdepartementet

Finansdepartementet, budgetavdelningen